

ПШЬЭРЫЛЫШХОХЭР КЫТПЫЩЫЛЫХ

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэ АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэм адызэхищэгъээ зэлүкіэр зыфэгъэхыгъагъэр куушъхъэльэ зыгъэпсэфыгъэу «Лэгъонакъэ» инфраструктурэ льапсэ фэхъущт псэольэ зэфэшъхъафхэм яшын иофыгъохэр ары. Лъэпкъ проектэу «Зеконымрэ хъаклэхэр егъэблэгъэнхэмрэ» зыфиорэм игъэцкіэн епхыгъэу ар щыт.

Шыгуу къэтэгъэкъыжы: Урысыем и Президентэу Владимир Пуиним пшъэриль кызэрафишЫгъэм тетэу 2021-рэ иль эсийм гъатхэм лъэпкэ проектыр ублағъэ хүүгъэ. Ашт хагъэхьагъ проектэу «Лэгъонакъ» зыфиорэр. Корпорациеу «Туризм. РФ» зыфиорэм зэхигзүүцгээ планым тетэу Адыгейим гъогу километрэ 20 ыкчи хъаклэш номер 650-рэ щагъэ-дэшит.

Къихъэхэрээр нахьыбэ зэрэхъурэм къы-хэкъе инфраструктурэм хэвшыкъе зэгъэушъомбгүйгэн фаеу хъущт. Мыш хэхъэх тъогуклэхэм яшын, псыр, газыр зэрыклощтхэр тэрэзэу гъэнэфгээнхэр. Федеральна гупчэри мышкээ республикэм Іэпнэгъуу къыфхъу. Лъэпкэ проектэу «Зеконымрэ хъаклэхэр егъэл-лэгъэнхэмрэ» зыфиорэм республикэр хүчтэй. Тухайхэр общественни Карда-

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ кызырзехигъещыгъэмкіэ, гъэпсэфыпІе «Лэгъонакъэ» ишынкіэ пшъэрыйтышох-хар кытапшылых. Республикам зекро-

— Ненэкіз анахь мэхьянэ зиJэр
жэхьбагь, тахъзэхэль обществэу «Корпорация Туризм. РФ» зыфиорэм зээзгэйнэ ныгье дашыгьях.

техникэ, проект тхыльхэу ишиклагъэхэр зэкIэ игъом гъэхьазырыгъэнхэр, экспертихэм нахь чанэу адэлэжьэгъэныр, федерально ведомствожэм гъусоныгъэ адытиIэныр — амалту ѢыIэр зэкIэ гъэфедэгъэныр ары. Урысъем и Правительствэ кыгъэуцугъэ пийрэтихэм атгэгъэпсихаагъэу Iоффхэр зэшIохыгъэнхэм тыйдэлжъэн

фае, — къы҃уагъ Адыгэ Республика и Лышъхъэ.

Транспорт, инженер инфраструктурэү зыщыкэхэрэр, мы тофыгъомкэ зэшлхьигъэн фзээ пшъэрыльхэр тэрэзэу гъэцэклагъэ хъунхэм пае игъо альэгъухэрэм зэлүкэм шатегушигъэх.

— Тээ зэдэгъэштэнэгъээ тхэлтэй
Юф зэрэтийн Иштэйм бэкжээ ельбы-
тыгъэшт хэгээгүм и Прези-
дент инфраструктурэм ихэ-
хьонэгъэ гээпсынк Иштэймийк Э
нигъэрэлтэхэу кыгъэзүүцгъээм
язэш Юхын шуагъэу къиты-
щтири. Нэүжсүм туриндү-
стрием ыкхи нэмыг I отрас-
лхээм зэпыу имы I эу хэхьонэгъэ
ашныг иамал ашт къитыщт,
— къыхигъэшыг КъумпIыл
Мурат.

ЛЭЖЬЫГЬЭ БЭГЬУАГЬЭ КЬАХЬЫЖЬЫНЫМ ФЭЛАЖЬЭХ

Непэ республикэм игубгъохэм ашыжьот. Мэфэ ошүухэр кызыыфагъэфедэхээзэ механизаторхэм гъэтхэ губгъо тофшлэнхэр агъэцаклэх. Мы мафэхэм Джэджэ районым тышылагъ, мэкъу-мэщымкэ Гъэлорышлаплэм ипащэу Наталья Антиповам гущылгэгъу тыфэхъугъ, районым ит хызмэтшлаплэхэм ашышхэр къэткүхьягъэх.

Наталье кызыэрүағъэмкіә, непэр мафэм ехүліәу районым ичыгуләжъхар бжыхыксәхәм яшүшіләх, гъэтхасәхәр апхыхы. Піешшорыгъәшшәу зәрагъезна-фәрәмкіә, зәкілемкіи гъэтхәсә гектар 26907-рә апхыыщт, ащ щыщәу гектар 18128-р چыгум рагъеклугъ. 2022-рә ильзым Iуахыжының натрыф гектар 6516-рә апхыыщт, ащ щыщәу гектар 4280-р апхыыгъа. Тыгъәгъазәм гектар 16070-рә рагъебұбытыщт, ащ щыщәу гектар 10787-рә апхыыгъ, ащ нәмымкіәу кіәп гектари 10, зәнты гектар 2185-рә, былымұс ашырыр натрыф гектар 422-рә апхыыгъ. ХэтәрықI гектар 24-у ағьэтыс-хыаштый щыщәу гектари 5-р картоф, гектар 32-м щыщәу 25,5-р ыкли нәшэ-хырыбыдз гектар 11-м щыщәу 3-р ағьэтысхынъа.

(Икъях я З-рэ Нэкъуб. ит).

Урысыем кавказ къашъохэмкэ изэнэкъокъу

«Нартыр» атекIуагъ

Урысыем кавказ къашъохэмкэ икэух зэнэкъокъу Владикавказ щыкъуагъэм Адыгэ Республиком икупи 4 чанэу хэлэжьагъ.

Ильэсийн зэхажаар зэнэкъокъум творческэ купхэр къашакъо фэхүгъях. Урысыем культурамкэ и Министерствэ и Гъэорышланхэй Кыблэм, Темир-Кавказым ашылхэр, Урысыем спортымкэ и Министерствэ, лъепкъ зэфыщты-

къашемкэ Урысыем и Президент дэж щыл Советыр, нэмыхеэри зэхажаар хэм аделагъях. Хагъеунэфыкъирэ чылпехэр кыдээзыхъяжэхэм яфонд соме мин 300 мэху.

Тэххутэмийн районам къашъохэмкэ изыгъесаплэу

«Нартыр» едзыгъуи 8-мэ ахэлэжьагъ, 7-мэ теклонигъэр къашидихъигъ, зэнэкъокъум ишувхяфтын шхъялау «Гран-при» зыфиорэр кыфагъешшошагъ. Кавказ къашъохэмкэ «Урысыем ичемпион» зыфиорэ щитхуцлэр кыдихъигъ.

Ильэс 13 – 15 зыныбжхэм «Исламыер», «Лъэпчачасэр», кавказ ныбжыкъе къашъор, «Зыгъэльятэр», нэмыхеэри къашыгъях, алер чылпехэр къашыгъях.

«Нартыр» ихудожественэ пашэр Тутарыщ Султан.

КИЕЛЭНГҮҮХҮҮКҮҮЛҮННИ 120-ED АРАТЫШТ

Ильэс 8-м кыщегъяжъагъу 17-м нэс зыныбж къэлэцыкъухэр зэрыс унагъохэм ахьщэ Иэпылгэгъу къаратынам зыщикилэцыкъухэрэ тхилхээр Пенсием-кэ фондым 2022-рэ ильэсийн жынонгъуакъэм и 1-м кыщегъяжъагъу щаштэхэу аублагъ. Къэлэцыкъу 7272-мэ аш фэдэ Иэпылгэгъу Адыгэим къашаратынду агъэнфагъ. Сомэ миллиони 120-м ехъу истэумкИ ахэм къаратынам.

Ильэс 8-м кыщегъяжъагъу ильэс 17-м нэс зыныбж къэлэцыкъухэр зэрыс унагъохэм Иэпылгэгъу заратырэр урьсэунымкэ ахьщэ анахь макъея республикэм щагъэнфагъэм нахь яхажь нахь цыкъу зыхъукъ ары. Адыгэ Республиком икэ ар зэрэххүрэд сомэ 10882-рэ.

Унагъом ахьщэ Иэпылгэгъу къаратынам пае къэралыгъо хахьо илэх елтигъ. Къэлэцыкъул рыхсунымкэ ахьщэ анахь макъея республикэм щагъэнфагъэм ипроцент 50 (сомэ 5462-рэ чапыч 50-рэ), ипроцент 75-рэ (сомэ 8193-рэ чапыч 75-рэ), ипроценти 100 (сомэ 10925-рэ) ар хүн ытээкъишт.

Ахьщэ Иэпылгэгъу къаратынам пае къэралыгъо фэло-фашлэхэмкэ порталын электрон шыкъям тетэу лъэлү тхылтыррагъэхан ё Урысыем Пенсиемхэмкэ ифонд иклиентскэ кулыкъу ё МФЦ-м зафагъэзэн фое.

Къэралыгъо фэло-фашлэхэмкэ порталын лъэлү закъор ары рагъэхъане щитыр. Пенсиемхэмкэ фондым ежь-ежырэу ищыкъэгъе къэбархэр кулыкъухэмрэ организациехэмрэ къалихъиштых.

Дзээкулыкъушлэхэр, полицейскэхэр, хэбзэхъумэкъо кулыкъухэм аутхэр зэрыс унагъохэм, стипендиихэр, грантхэр, научнэ учреждениехэм, еджаплэхэм яхьщэ кызэрратыхэрэр зэрыс унагъохэм хахьо ялэм ехылпэгъе нэмыхеэри алхагъэхъанхэ фое.

УГОЛОВНЭ ЙОФ КЫФЫЗЭIУАХЫГЬ

Экстремизмэйн епхыгъе организацием эшүүхыхэрэм зэрхэлжэхэрэмкэ полицием иофышэ ылъэнэыкъокъе уголовнэ йоф къызэуахыгъ.

УФ-м щынэгъончъянмыкэ ифедеральнэ кулыкъу и Гъэорышланхэй Адыгэим щилжэхэрэм уголовнэ йофуу полицием иофышэй ильэс 26-рэ зыныбжым ылъэнэыкъокъе кызэуахыгъэр къылэхъагъ. Аш егуцафэх УФ-м и Уголовнэ кодекс и 282.2-рэ статья ия 3-рэ лахъ кыдыхылтырэр бзэджэшлэгъэ зэрихъягъе (экстремизмэйн епхыгъе организацием эшүүхыхэрэм икулыкъу йофшэн кызэфигъе-федээ ахэлжэй).

Щынэгъончъянмыкэ кулыкъум ялхагъэхэм агъеун-фигъе полицием икулыкъушэ (кинологыр), Урысыем хэгъэгү клоц йофхэмкэ и Министерствэ иотделэу Мыекъуапэ щилжээрэм ихэушхъяфыгъигэ взводуу аумысигъяжэхэмрэ бзэджэшлэгъэ зэрахъягъе зэргэхэрэр охтэ гъэнэфагъэм зыщаигъэрэм рищихэти, бзэ-

къезыцкъыхэрэмрэ къезиуухуумэхэрэмрэ хэгъэгъэм, УФ-м и Апшээрэ хыкъум инашшоу 2020-рэ ильэсийн ишшүхъэй мазэ и 17-м куачэ зиэх хэгъэхэр (дунэе общественэ движение «Арестантское уголовное единство» («АУЕ») зыфиорэр экстремистсэй зэралтыгъэр ыкъи аш Урысые Федерацием йофшишэнэ зэрэфимытыр) кызээрэдэкыгъэр ышээ пэтээ, 2021-рэ ильэсийн ионыгъо мазэ мы организацием зэрэххэгъэр.

Экстремистсэй дунзээглэвэлхэм ыкъи Урысыем йоф щызынээнэ фимит движение «АУЕ» зыфиорэм игуушисэ шхъялэхэм адьригъаштээ, икулыкъу лэнатэ кызэфигъе-федээ, аш йоф ышээгъигэ — зерищэр цыфхэр ыгъе-дэхээ Урысыем хэгъэгү клоц йофхэмкэ и Министерствэ Мыекъуапэкэ иотдел иизоляторэу бзэджэшлэгъэ зэзыхъягъе зэгүцафэхэрэр охтэ гъэнэфагъэм зыщаигъэрэм рищихэти, бзэ-

джэшлагъе зезыхъягъэр гээлжинэгъэнхэмкэ Адыгэим и Гъэорышланхэй и ИК-1 мобилнэ телефонхэр, ахэмээлектроэнэргиэ ятыгъэнхэмкэ агъэфедэрэ пкыгъохэр, уцхэу зыгъэуна-зэхэрэ ыкъи нэмыхеэху «АУЕ» зыфиорэр движением икутамэу колонием дэтэм иофшэн зэрээшүхашигъэр алхагъа-хээштгэх. Мы зэпстэури афызашуихыгъе-эхэрэ экстремистсэй организацием хэтхэм пшэдэкыжье ахырэр кыфагъээспынкэгъен, уголовнэ статусуу ялэр къэлэгъэнэм апаа.

Джыре уяхтэм мы уголовнэ йофхэмкэ следствиенэ ыкъи процесуальнэ фэло-фашлэхэр кыаэ-къэхъэгъе къэбарыр нахь къэзүүшхъяфтышхэм якъэуэйон тегээпсүхъягъэрэ зэшүхаахы. Уголовнэ йофм изэхэфын лъягъэлкүатэ.

Урысыем щынэгъончъянмыкэ ифедеральнэ кулыкъу и Гъэорышланхэй Адыгэим щилжэхэрэм ипресс-кулыкъу.

ЛЫГЭСИЙГЬЭ ЗЫФЭТШИХЭУ АДЫГЭ Республиком зыпсэухэрэр ыкъи ихъакъэхэр!

Я XIX-рэ лэшлэгъум Ѣылэгъе Кавказ заом хэкюдагъэхэм яхыгъэ шыгын-шэжжэй Мафэр 2022-рэ ильэсийн жыногъуакэм и 21-м Адыгэим Ѣыхагъеунэфыкъы.

Я XIX-рэ лэшлэгъум Ѣылэгъе Кавказ заом хэкюдагъэхэм яхыгъэ шыгын-шэжжэй Мафэр фэхъягъигъе торжественэ зэлүкъемрэ реквиемрэ Адыгэ Республиком и Къэралыгъо филармоние сыхыатыр 17-м Ѣыкъоштых.

Йофтхабзэм шүхэлэжъене щукутэгъэблагъэ.

ЗЭХЭШКЭЮУ КОМИТЕТЫР

ЛЭЖЫГҮЭ БЭГҮУАГҮЭ КЬАХЫЖЫНЫМ ФЭЛАЖҮЭХ

(Иклюх).

Гъэйорышшаплэм ишаше къыззериуагъэмкіэ, бжыхъасэхэм язытет уиъэрэззэнэу ѿыт, чыгуллэкъхэр зэрифешшуюашэу яшушлагъэх, минеральнэ чыгъешшухэр тюльгогъо ахалхъагь. Ащдаклоу цыраужъхэу къахаклехэрэри ахагъэклодыкыным фэшщэнаутхэр атыраутхагъэх. Джашч фэдэу хъацлэ-плацлэхэр къахэмыхъанхэу, уз зэфэшшыхъаффэм бжыхъасэхэр амыгъэсыимэджэнхэу япшъэрэльхэр агъэцаклэх.

Мэкумэш-фермер хъызметшлапэхэм ашыщэу анах чанэүлоф зышэхэрэр нэужым Наталья Антиповам кытгыжэекуухагъэх. Ахэм ашыщ Иван Яструбенкэм ихъызметшлапэ.

Иван ицыкүгъомъ къыщегъезжагъэу мэкъу-мэцымъ фэшъэу щытыгъ. 2003-рэ ильэсэм игэклотыгъэу аш ыуж ихъанэумурад ышыыгъ. Апэрэ гектары 7-у илгээр зэрилэхжыгъялтээр непэ фэдэу ыгу къэкыжы. Мэкъе-макъе иоффшэн хигъахьоу ыублагъ, районым итхызмэтшаплэр ашжэйэу зызэхехям ар ыщэфхыгъ, пайщикхэмий ячыгухэр къаиххэуригъэжжагъ. Непэрэ мафэм ехүүлэу фермерым гектар 360-рэ ил. Агротехническэ технологиехэр къызыфильефедээзэ иофешиэ, лэжжыгъэ дэгүү къызэрэрихыщтым пае чанэу иофешиэ. Мы ильэсэм коц гектари 150-рэ, хэгэ гектар 40, рапс гектар 50 ырхыхыгъ.

— Бжыкъасэхэм язы-
тет угъэрэзэнэу щыт,
игъом, мэфэ оишухэр
къызфэдгъэфедээ ахэр
тихъыгъагъэх, зэрифэ-
штууашэу минеральне
чыгъэшиүхэмкээ
тияшишиагъ. Кымафэр
зэрифэштууашэу рапхыгъэ-
ми, ом изытет зэрэ-
чыиээм иягъэ къекло,
анахъэу рапсым ар къе-
гуао. Арэу щытми, къы-
зыфэбэжсыкээ къы-
зэкэкийжынным тыщэ-
гугъы, ашкээ ишыкга-
гъэр зэкээ дгъэцкагъэ.
Джырэкээ уз зэфэшь-

Гэрекло ельтытыгъэмэ, чыгу лэжын
ным пэлухьэгъэ ахъщэр мыгъэ зэ-
хапшлэу нахыб, аш зыкъыщэфыжынным
пае лэжыгъэм уасэ илэнэу чыгулэжыхэр
мэгүгъэх.

*хъафхэм ыкIи хъэцIэ-па-
цIэхэм апае бжыхъасэ-
хэм ѹзнаутхэр ахэ-
тэутхэ. Ом изытет
ельтытыгъэу хъэм
иIухыжсын мэкьюогъум
и 10-м адэжь тыубланзүү
тэгүгъэ, — elo ферме-
рим.*

Непэ дунаим щыхъурэр, санкциеу Урысъем кытыральхъа-гъэр аш фэдизэу зэрэзэхамышшэхэрэй Иван кытигуагь. Хабээ зэрэфхэхъугъэй, ишыкілэгъэштыр зэкіе бжыхъэм зэригъэгъотыг ыкли күгушшукыгъ. Гүшүіэм пае, бжыхъасэхэм афикшут минеральне чыгъэшшур илагь, ау натрыфым пэ-лихъаштыр зэригъэгъотын фаехъугъэ. Гъэрекло ар сомэ 14,70-кіе ышэфтигъагъэмэ, джы сомэ 25 ро. ишас.

— Ары, уасэхэм лъэшиу
къахэхъугъ, ау къыхэ-
гъэцыгъэн фае, УФ-м
мэкъу-мэцымкIэ и Ми-

ахэр ядэгъүүгээ къащамыгьа-
кэу ельзытэ.

Хабзэ зэрэхүүгээ, лэжьи-
гъэу йүүхижырээр уасэр нахь-
льянгээ охьүүфэ егъэтылты. Үнэ-
кэ мастерскоеу щитыгъэхэр
зэтыригъэпсыхважыгъэхэу аш-
щегъэтылтых.

Гээрекло ельтыгтээмэ, чыгуулж лэжыным пэүхэзгээ ахьщэрчмыгээ зэхапшлэу нахыыб, ашиглыг зыкыншфыржыным пае лэжын гээдэгтэй таатай тэсвэртэй тэсвэртэй мэгүүгээх.

Губъо Йоштэнхэр зеригъэцкіе ёшт техникэр зэкіе Иван зеригъэгъотыгъ. Трактор зэфэшьхъафхэр, губъо Йоштэнхэр зеригъэцкіе ёшт Іэмэ-псымехэр, псыр шьофым зэрэрищэлэштыр ил. «Россельхозбанкы» кредит къырихи, комбайнэу «Акрос 530» зеригъэгъотыгъ, субсидие дэгъуи къыфызэкіекложыгъ. Джаш фэдэу тракторыкыл гъэрекло ыщэфыгъ, чылапхъэхэр чыгум зэрэригъэкүшт Іэмэ-псыми зеригъэгъотыгъ.

— Техникэу тиІэр зэкІЭ
Урысыем е Белоруссием
къащыдагъэкыгъ,
арышт ац хальхъэрэ
пкыыгъохэм язэгъогъо-
тынкІЭ кын тильгъу-
щтеп. Урысыем къыты-
ратъхъэгъе санкциехэм
яягъэ къэмыйонэу сэ-
лтытэ, сыда піомэ тэ
тикъэралыгъо зэкІЭ къы-
щыдагъэкын амал шыI,

ГЬэтхасэхэм ашындаа
мы ильэсүүм на-
трыф 62-рэ, ты-
гъэгъээзэ гектар
90-рэ фермерым
ыпхъыгъ. Мэфэ
ошуухэр къызы-
фигъэфедэхээзэ
чылапхъэхэр чын-
гум ригъэкшүгъэх.
Жъоныгъуакшэм
и 8-м пхъэныр
ыухыгъ, лэжын-
гъэр дэгьоу къыхэ-
кынгъ. Мы мафэхэм
натрыфым ешшү-
шэшт, нэужым
уцыжъхэр зыгъэ-
кшодырэ щэнаутхэр
гъэтхасэхэм атыра-
утхэштих.

— еIo хъызмэтшIапIэм
ипашэ.

Фермерыр зипэцхэ коллекти выр инэп, ау зы унагъом фэдэу зэхэтых. Наталья Котелкинаар къэбзэныгъэм лъэпльэ, афэп-щерыхъэ ыкызыщицкагъэм лэжыгъэу шьофым къырашырэр ещечы. Механизаторыр Генна-дий Сабрин, водителыр Алек-сандр Багатырев. Владимир Гриневым ежьми фермер хъыз-мэтшланлэ егъэлажье, зэгъунэ-гъух, зэдэлэжыхъы.

Пай эпчэй (гектари 3,9-м) пайщикхэм лэжьыгтэе тонн 1800-рэ, дэгээ литрэ 40, шоуущыгтуу килограмм 50 ыккы чыгумкىэ хэбзэялахъяа атырэр аретыжбы.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Сурэтхэр Іашынэ Аслын
тырихыгъэх.

Тигъээт ины бдэжэгтү льап! Эхэр!

Мы ильэсүм иятлонэрэ кэлтээнүүкьо төлүүтэгээ кэлтхэгүү уахь-тэр макло. Почтэмкіэ уклэлхэн хүмэ, тигзээжт мэзихым кынтифэ-клоным фэши ўуасэр сомэ 1006-рэ чапыч 20-рэ (минирэ хырэ чапыч токиырэ). Мэзийцүм — сомэ 503-рэ чапычи 10-рэ (ильтфырэ Ѣырэ чапычишиырэ).

Почтэ кІэгъэтхэним фэшъхъафэу корпоративнэ кІэтхэныри ретэгъэкЮкЫ. Мыекъуанэ дэт ЙошиЭнІэ ыкИи къулыкъузехъэ зэфэ-

иңхъафхэу гъэзет экземпляр 15-м кышиымыкІэу кызытытхыкІыхэрэм апае зы экземплярым ыуасэр сомэ 240-рэ. Гъэзетхэу мыш фэдэ шыкІэмкІэ кыратхыкІыхэрэр игъом кышыуфищэжсынэу редакцием ытишэ рөлхъажсы.

Редакционный комитет газеты «Адыгэ макъэм» выражает благодарность администрации Краснодарского края за предоставленные материалы.

ШъукIатх лъЭПКъ гъЭзетЭу «Адыгэ макъЭм», ныбджЭгъухЭр!

Лъэпкъхэм яискусствэрэ якултурнэ кIэнрэ я Ильэс

Тарихыр къэтыухъумэным мэхъанэшхо иI

Цыфыбэм къашлошы, псыхъожьые 1985 цыкъум хэсхэм фэдэу, щиеногъэр куасэзэ музей щиреклокIэу. Ау а еплыкIэр зэрэмьтэрэзыр кызыбгуройорэр музей щихур-щышээрээр зыпльэгъукIэ ары. Тарихыр сид фэдэрэ лъэхьани, мы уахътэр зэрэхэтэу, зэрэшиэм ыкли аш нэбгырэ пэпч зэрэхэлажъэрэм бэрэ тегупшысэрэп.

Джы тызхэт щылакIэр зэгорэм тарих хъущтышь, ар зэрифэштуашэу кIэтыугъоен, дгъэтлын, лъыдгъэкотэн фае. Музей имишэриль шхъялэр шыпкъагъэ хэльэу, икью тарихыр кылкIэхъухъэрэл плэужхэм алышэсныры ары.

БэмшIэу Шэуджэн район краеведческэ музей теблэгээнэу хуугъэ. Аш ипащэу Хъакурынэ Фатимэ гүшүлэгэу тыфэхъугъ, музей гэлэгэгэе зэрхуугъэр, тоф щыпшэнэр кынэм, пшьэриль шхъялэу ялхэм аркъатедгъэгүшылагь.

Музей Советскэ Союзым и Лыхуужъэу Андырхье Хъусенэ ыцлекIэ щит мемориальнэ музей икутам, — elo

Фатимэ Псэйтыку къыштыхъугь ыкли щапгуу. Пшызэ мэкъумэш институтыр къышынкIэ мээз заулэ къэнагъэу, кыдеджэштыгъэ Хъакурынэм якIал шхъэгъусэ фэхъуу, мы куаджэм кыдэфэнэу хуугъэ. Ильэс 36-м къылкоц щищ шыпкъэ хуужыгъэ.

— Сэ сисэнхъят мэкъумэш эпхыгь нахь мышэм, мы тофшэнэр сфергэцэлкIэнэу сизшыгүшьжигь спшэ ислыхажыгь, — къелутэтигүшэгъу.
— Адыгэ къэралыгъо университетым сышеджэхъыгь, культурэмкIэ институтуу Санкт-Петербург дэтым курсхэр щысхьгъэх, сертификати къысатыжыгь. Ахэм анахь авшэжыр

Фатимэ. — Иофшэн зыригъэжъагъэр бэшлагъэп, 2015-рэ ильэсир ары. Ау аш ёмылтыгъэу, лъбэкуу гъэнэфагъэхэр тшынхэ тльэкыгъ. Краеведческэ музей икызэлхүн зигукацкыгъэр мы чылэм щыщуу, фэгумэкIэу, общественнэ тофышигъэу Иминэ Аминэт.

Тигүшүлэгъу кызырэриуагъэмкIэ, а ильэхэм Шэуджэн район адмиинистрацием ипэшагъэр Хъуажж Налбый. Аш зыфагъази, райисполкомыр зычэйт псаольешыгъэм хэт унэ музей кынфыахыгь. Кыаджэм ыкли районным щыщхэу лъякIэ зиэхэм Аминэт игумекIыгъо зарехыллэм, мылькукIэ кыдэгагъэх.

Кыаугоигъа ахьшэмкIэ гъэцкIэжынхэр rashыллагъэх, ишкIэгээ пкызьбагъохэр кыащэфагъэх. Джарэуштэу музей кызэлхыгъы шхъял, материалхэр зэрэхигъуатэрэ кыыхэшэу улкIэпкIыгъэу, зэпымьюу тиупчIэхэм джэуапхэр къаритыжыгь. Музей тоф щыпшэнэр зэрэгшэлгъоныр, кIэ горэм зэпымьюу узэрэлхыуурэ, аш даюу цыф Iушхэм узэралуулкIэрээр тиздэгүшүлэгъу кыхижъэшыгь.

— Музей Iутым ипшэриль шхъялэр лъыхъон ыкли ушэтийн тофшэнэр зэпимыгъэу, материалхэр кыгульоинхэр ары, — elo Хъакурынэ Фатимэ. — Гүшүлэм пае, цыфым идоку-

ментхэм адаклоу щигъынэу, пкыгъуу, сурэтэу илагъэхэр къебгъотынхэу щиг. Ахэр кызылхыгъэхэр, кызыгъэштэгэхэр, уахътэу зыщхуугъэхэр тэрээзэу къептхынхэ фае.

Краеведческэ музей Хъакурынхъаблэ дэтым тхыгъэ 480-м ехун чиэль. Шэуджэн районным щыщхуу гъэхэгъэ зынэфагъэ зиэ пистэуми якъэбархэр мыш щаугъоигъэх. Лъэнэыкую зыфэхъыгъэхэм ялтыгъуу стенд зэфэшхыафхуу сурэтхэгъэхэр зэрэгхэр дэпкъхэм апильягъэх. Ахэм ашыцых Xэгъэу зэошхом хэлжэгъэхэр, гъэсэнгъэм, чыгулэжын, культурэм, спортым, дзэм гъэхъагъэхэр ашыцыхыгъэхэр. Джаш фэдэу мыш ижъирэе пкыгъохэу чэлльир маклэп. Къебхъаблэ щищ нэнэжжэу Къэрэбэт Аминэт иегээ кушьеу ильэси 100 зынбжжы, Меккэм кырахыгъэ гүндже лъэгэ дахэу Мэрэтикъо Хъарунэ илагъэр (я XVIII-рэлэшэгъу), къошинхэр, ГъукIэ Замудин ышыгъэ шыкIепшынэр,

Іашынэ Сусан.

Сурэтхэр Іашынэ Аслын тарихыгъэх.

пхъэкIычыр, Кавказ заом кыхэкIыжыгъэ сэшхор, Хэгъэу зэошхом щагъэфедэгъэ лашхэр, шуашхэр. Аш нэмийкIэу унэгъо хызметэм щагъэфедэштыгъэ тхууальэ, ут, остыгъэхэр мыш чэпльэгъоцых.

Хъакурынхъаблэ щыпсэущтыгъэ, зэлъашIэрэ ефэндэу Мэрэтикъо Мурат фэгъэхъыгъэ къогъупе гъашIэгъон музей кызыфызэуахыгь.

Музей иофшэнэр зы чыпIэ исхэп. Ильэсийн мэфэкI мафуу кылахэхэрэм яхыгъуу тофхъабзэхэр зэхашх. КъэлэцкыкIу Ыгылгэхэу, еджапIэхэу районым иххэм зэпхынгъэ адьрялэу къэгъэльэгъонхэр кыащызэуахых, цыф гъэшIэгъонхэм ятворчествэ фэгъэхъыгъэ пчыхъэзэхъахъэхэр щарагъэлокIых.

Пандемием псаунгъэм зэрар кызыэрэхъыгъэм да-клоу, тиофшэнки иягъэ кытэкыгъигь, — къелутэтигүшэ Фатимэ.

— Цыфыбэ зэхэхъанэу зэрэмыхъүчтим кыхэкIыкIэ дгэхъязыгъыгъэ тофхъабзэхэр икыгъэ ильэсийн щыдгъэзенхэу хуугъэ. Арэущтэу щыт нахь мышэм, онлайн-шыкIэм тетэу мэфэкIхэм ашыщхэр редгъэлкIыгъэх. Джы зыпкь итэу тоф тэшэ.

Тигүшүлэгъу зэпымьюу музей кIэу хилхъаштим лъэхъу, хэхьлэгъэхэр къегъотых. Районым иобщественэ щылакIэ, мэфэкIэу щызэхашхэрэм чанэу ахзлажь. Аш ишыхъат зипсайнуу гъэшыгъэхэм культурэм, спортым, творчествэм, гъэсэнгъэм альянкIокIэ гъэхъэгъэшүхэр зеришырэм ыкли Республиком ишыгъэнигъэ чанэу зэрэхъялжээрэм афэшI шүхъафтын гъэнэфагъэ икыгъэ ильэсийн кызыфагъэшшошагъэхэм зэрахэфагъэр.

Іашынэ Сусан.

ИЩЫФЫГЪЭ КЪЕГЪЭДАХЭ

Тэхъутэмькье районымкэ къутырэу Суповскэм дэсхэр лъешэу къегумэкыгъагъэх яильэсий еджаплэ 2011-рэ ильэсүм зэфашыжынэу къазыралом. Народнэ депутатхэм ярайон Совет ары ащ фэдэ унашьо зыштэгъагъэр.

Чыплэ зэжку ифэгъэ къутырдэсхэр зэхгүүщээжхи, народнэ депутатхэм я Тэхъутэмькье район Совет идепутатэу Хятит Симэ Хаджмосэ ылхум къаделэнэу зыфагъэзаг. Ёофыгъом изэшохын къихээ-лыхэ хуугъялъами, къутырдэсхэм яоф къикыгы: яджаплэ зэфашыжыгъэп. А лъэханым Адыгэ Республика и Премьер-министрагъэу Къумпыл Мурат ёофым зэрэхгүүщээгъэм ишүаагъэ къекогъаг. Къутырэу Суповскэм дэсхэр ядепутатэу Хятит Симэ фэрэзагъэр.

Ильэсүбэрэ район финанс отдельным иревизорэу юф зыштэгъэ ятэ фэдээр Сими цыф зафу щыт. Гурит ёджаплэм чээсээ зэхээж юфхэм ар зерафите-тээпсихъягъэр къенэфэгъаг, отрядым исовет итхаматэу, классми, гурит ёджаплэм якомсомол организации ялаштуу щытыг.

Советскэ сатыумкэ Москва дэт институтыр пшъашын къизеухым, Тэхъутэмькье райном тавороведэу юф щиштэу ригъяжаг. Еланэ сатыумре потребительскэ кооперациемрэ яофышэхэм япрофсоюз ирайком итхаматэу, район потребительскэ обществэм итхаматэ игуадзэу юф ышыаг.

Я 80-рэ ильэсхэм ыкіхэм — я 90-рэ ильэсхэм яублэзу — предприятиехэмэр народнэ хъызметэм ипсөуялхэхэмэр зыщизетзыжыгъагэх лъэханым, Хятит Симэ Октябрьскэ хъалыгъутэжэ заводым илаштуу щытыг. Ёофхэр къинеу зэрээпифещыгъэйм емилттыгъэу заводым хъалыгъур цыфхэм игъом ал-кильхахъэштиг.

Я 90-рэ ильэсхэм ыкіхэм адэжь Хятит Симэ район Советым идепутатынымкэ кандидатэу къагъельягъуи, 1999-рэ ильэсүм депутатэу хадзыг. Апэрэ мафэм къыщегъягъагэу цыхээ къыфэзышыгъэхэм яфедэхэр къыгъэгъунэу ащ ыублаг. Лэжяаплэу къыгъахъэрэ ДЦП-р къизэузырэ къелцыкы горэм исчет ильэс заулэрэ ригъяжаг. Сэкъатныгъэ зилемхэм, сабыибэ зерис, гъот макэ зиэ унахъохэм зыкызыэрэфагъэзэр юфыгъохэм язэшохынкэренэу Ѣлыгъэтуу афэхъуу.

2002-рэ ильэсүм Симэ народнэ депутатхэм я Тэхъутэмькье район Совет итхаматэу агъянэфаг. Хэбзихъуяхъан юф къинри пащэм гъехъагъэ хэльэу зерихъэштиг, юфшигъуухэр зыльищэн-

ильэс къэс зэшшилгээн фэефэ, ищиковхэр зэкэ зэшшихъыгъэх. Зилоф хэшшикы иктуу фызилэ, туйбутигъэшхо зыхэль, юфым хэкыплэ къыфэзгъотын зыльэкырэ пащэм уделэжъэнэир псынкагъэ. Ащ пэшнэыгъэ зыщизэрихъэгъэ ильэсхэм чыплэ зыгъээорышэжхынмкэ къулыкъухэр зэхашаагъэх. Республика илхэм ар муниципальнэ образованихъэмрэ чыплэ зыгъээорышэжхынмкэ къулыкъухэмрэ тирайон ары зыщизэхашаагъэхэр. Муниципальнэ образование «Тэхъутэмькье районыр», ащ хахъэхэрээр зэрээхашаагъэрэ, ахэм ягунахъэхэр зэрэглэнафхээрэм яхыллэгъэ хэбзээгъуучуу гэвэлтэй. Иштэнкэ ищиковхэр зэшхээ-правовой актхэм яхылхэхэн дэлжэгъагъэхэм ар ашыц. Адиген илхэм ирайонхэм къырахылгэгъэгъэ хэбзээгъуучуу гэхэмкэ тэтыер анахышиоу Адыгэ Республика и Къэралыгъо Совет — Хасэм щалтыгъаг.

Симэ цыф пстэуми зэфэдэу афышыт, ахэм ыннатлэу айгыыр, социальнэ статусэу ялэр арэп мэхъянэ зэритиэр. Районым ит предприятиехэм, организациехэм, муниципалитетхэм япащхэу, цыф къызэрихъохэу ащ зыкыфэзыгъазхээрэм бэзльфыгъэ хуулхэр лэпилэгъэ афэмыхуу зыкли къыхэкыгъэп.

Тэхъутэмькье районым иадминистрации ипшашаагу Хъокло Аслын ильэсүбэрэ юф зидшигъэ Симэ фэгъэхыгъэу мырэущтэу къело: «Ар цыф дышш, пытагъэ, лэдэб, зэфагъэ зыхэль, шылыгъагъэ зиэ бэзльфыгъэ, ащ фэдэр зырыз. Ежь ышыхъэ юфхэри, унээю юфхэри щеэзэхэшь, пшъэрэлтэу къыфашыгъэм итээцэклэн чэши, мафи юф дешэ. Цыфхэр ары зыфыщыиэр. Цысэтехылэу зэрэштигъэ, юф дэвшинкэ зэрэпсынкээрэхти къууиошт». Ильэсүбэрэ район къелцыкы библиотеки ипшашаагу Цущэкъо Светланэ ыгу къызэрэкыжырэмкэ, тхылбаджаплэм я юфшигъуухэр гъэцэклэжкын юфшигъуухэр зилемхэм.

Джашт фэдэу районым иадминистрациирээ Хэгъэгү зэошхом иветеранхэм я

Советэр къэшакло зэрэфхуугъэхэм тетэу Теклоныгъэ къытфыдэзыхъыгъэхэм апаа чыгхэр Тэхъутэмькье игупчэ парк дагъэтэсихъыгъэх. Къоджэдэсхэри, еджаплэм имузей идиректорэу Хъущт Мирэ зипэшэ къэлэеджаклохэри а чыгхэм къазэрэдеклохээрэм Симэ гүнэ льифыштыг. Район администрацием юф зэрэшишээрэм ельтыгъэу бэзльфыгъэ хуулхэм юфшигъуухэр къырахыжъэхэрэм, проектыкхэм адыргааштэ ыкы чанеу ахэм ахэлажье.

Тэхъутэмькье районыр зызехашаагъэр ильэс 90-рэ зышихъурэм ехууллэу районым фэгъэхыгъэ тхыльэу къыдаагъэгъэхэм иредколлегие Сими хэтыг. Тхыльым изэхгээуцонкы, икыдэгъэ-кынкы ащ юфыгъуабэ зэшшихъыг.

Тарихь шлэжым икъэхуумэн, лъэпкъ хабзэхэм адиштэу ныбжыкхээр плъэнхэм мэхъянэшхо язытырэ бэзльфыгъэр ары Тэхъутэмькье иблэгъэгъэр инеуш мафэрэ афэгъэхыгъэ тхыль эхъялдэгъэгъэгъэрэн фаеу зылтыгъагъэр. Къоджэдэсхэм ямылтыкэ 2019-рэ ильэсүм къыдаагъэгъэ тхыльым Хятит Сими илахь хишигъыаг.

Адыгэ хабзэхэм аттэу апгуу, зи-чыгуу гупсэ зыгъэльэпээрэ бэзльфыгъэр икъоджэгъу шлэнгэлэж, журналист, артист, спортсмен цэрылхэм ягъэхъягъэхэм арэгушшо. Адыгэ хэбзэшүхэм ащащхэр зэрэлпизыжъхэрэм ар лъэшэу егэгумэкы.

Юфшигъуухэрэу ужым Симэ янэ дэжь юхээ. Зыныбжь ильэс 90-м шхъадэгъэгъэ Цуцэ игуапэу игуукэхъялхэмкэ ылхум къыдэгъащэ. Шлэжь дэгүу зиэ ным тхыльхэм, гъээзхэм яджэнэх иклас. Хъальц Сэфэрбий, Гъуклэл Нурбый, Дэрбэ Тимур ятвортчествэ нэлүасэ зызыфешыим, бэз дахэкэ ахэр зэрэххэрэр, Дэрбэ Тимур ильэс 19 нахьыныбжьиу иусэхэр зыдэт апэрэ тхыльыр къызэрэдигъэгъэгъэр ыгъешэгъогъаг.

Зыныбжь хэктэгъэ Цуцэ гъээзхэм яджэнэх икласэ дэд. Ахэр къаягъэгжью зыхъукэ пчагъагъэрэ шхъаныгъупчэм къепллы, почтальоныр къакломэ зэрэгшээш.

Симэ щагу зэтэгъэпсихъагы ил: къэгъягъэхэу, куандэхэу ылхуу къыгъэхъягъэхэм, пхъэшхээ-мышхъэ чыгхэм, хатэм нэр пшэхэ. Шылхуу нахьыжым ылхуурэ ипхъорэлхэмрэ зыгъэпсэфыгьо мафхэм хъэклэпэ къызэрэфаклохэм ашуабэ даштэу ёхж.

Хятит Симэ дэгьюу юф зеришээрэм, общественэ юфшигъуухэм чанеу зэрэхэлжэхээрэм афэш къэралыгъо тыныбэ: Адыгэ Республика и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхуу тамыгъэу «Закон. Пшъэрэл. Цыфыгъ» зыфиорэр ыкы нэмыхъэр къыфагъэшшохъаг. Ахэм анахъэу къахигъэшырэр Урысые Федерации и Президентэу Владимир Путинийм ирээныгъэ тхыльэу 2021-рэ ильэсүм шылхуурэум къыратыгъэр ары. Ильэсүбэрэ гуетынгъэ фырилэу юф зеришэагъэм, гъэхъягъэу илхэм ар къаклэгъаг.

Симэ ыныбжь 60 зэрэхъурэмкэ игупсэхэри, юфшигъуухэрэ, иныбджэгъуухэр къыфэгушшохъаг, гүшүэ фабэхэр фалоштыг.

Симэ ыныбжь 60 зэрэхъурэмкэ игупсэхэри, юфшигъуухэрэ, иныбджэгъуухэр къыфэгушшохъаг, гүшүэ фабэхэр фалоштыг.

АКІЭГҮР Разыт.
Тэхъутэмькьеай.

Искусствэр, щыЛэнныгъэр

Чукоткэ тшIогъэшIэгъон

Чукоткэ щыпсэурэ лъэпкъхэм зызерафапэрэм, яшэн-хабзэхэм, нэмькхэм яхылIэгъэ къэгъэльэгъоныр Мыеекъуапэ кыщизэуахыгь.

Къокыпэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкэ Къэралыгьо музейм и Темир-Кавказ къутамэ ипащэу, Урысыем, Адыгеим, Ингушетием культурэмкэ яаслуженэ тофышэу Шъеупцэкъо. Аминэт зэхахъэр кызызэуихыгь. Чукоткэр Адыгеимэр ячыгухэр зэпэчыхъэхи, искуствэм иамалхэмкэ зэлтылесинхэ альектэ. Зэгээшэнхэм узылэпашэ.

Адыгэ Республиком культурэмкэ иминистрэу Аулын Юрэ тыкъэзыуцухъэрэ дунаим идэхагъэ сурэтхэм кызызэрагъэльягъорэм мэхъэнэ ин илэу ылтыгь. Чаунскэ тундрэм, хъыкумэ къаргъом упхырыплын зэрэпльэкирэм, чыопсым изытет, фэшьхъафхэм Къокыпэ Чыжъэм ишылакэ ущаагъэгъуазэ.

Зэхэшкло купым хэтэу Ки-

рилл Днепровскэм тарихымрэ непэрэ щылакэмрэ къалкырыкыре гупшиксэхэм анахьэу кыхигъэшгъэр искуствэ лъагэм пIеужхэр зэрээфищэхэрэм даклоу, цыфыр зэрипүрэр ары.

Сурэтхехэу Ида Таубе кыиорэм уедэуээ, Чукоткэ ихэхоныгъэхэм гукэ уахещэ. Тырихыгъэ сурэтхэр шьо зэфэшьхъафхэмкэ гээгээрэглагъэх. Клээцыхъем, зынбыжь икъугъэхэм Чукоткэ ишылакэ нахышлоу ашённым фэшI сурэтхэр тарихым, щылакэ зэрэлъыкуютэрэм яхыгъэх.

Музейнэ гупчэу «Чукоткэ икIэн» зыфиорэр 2002-рэ ильэсийн кызызэуахыгь. 1931-рэ ильэсийн кыщегъэжьагъэу культурэм ехылIэгъэ пкыгъгоу аугюонгъэр сурэтхэмкэ кыагъэ-

льагьо. Тарихым, политикэм, хъызметэм, культурэм, искуствэм афэгъэхыгъэх.

Ида Таубе Чукоткэ ишылакэ сурэтхэмкэ кыгъэльягъозэ, пэсэрэ лъэхъаным цыфхэм

хъызметэм щагъэфедэштыгъэ пкыгъохэр зэрэкодыхэрэм ынаэ тыридзагь. Тызыхэт лъэхъаныр блэкыгъэ уахьтэм ре гьапшэ, зэхъокыныгъэхэр кыхегъэшх.

Францием, Швейцарием, Великобританием, Германием, Урысыем ишьольырхэм, нэмькхэм Ида Таубе иофшлагъэхэр къацигъэльэгъуагъэх. Къалеу Анаидыр «Чукоткэ икIэнхэр» зыфиорэ Музейнэ гупчэу кыщизэуахыгъэм тарих мэхъэнэ ин ил.

Ирина Романовам Чукоткэ щыпсэурэ лъэпкъхэм ящыгинхэм ашыщхэр Мыеекъуапэ дэт музейм кыщегъэльягъох. Чукчэхэм, эскимосхэм, эвенхэм, нэмькхэм кымафэм зызерафапэрэр зэхахъэм кышилтагь, щыгынхэр музейм кыщигъэльэгъуагъэх.

Цыфын ипкынэ-лынэ зыгъэфэбэрэ щыгынхэр шьом, шыхъэм, нэмькхэм ахашыкых. Цуакъэхэр, Ыальмэкь цыкхэр, унагъом щагъэфедэрэ Йэмэпсымэхэр, фэшьхъафхэр Чукоткэ щыпсэухэрэм хэушьхъафрыгъэхэу ашых.

Зекло йофхэм афэшагъэхэм Чукоткэ ипсэукэ нахь дэгьоу зэрагъэшэнэмкэ къэгъэльэгъоныр Ишыгъэгъу афэхьущт. Къокыпэмрэ Къыблэмрэ ящы-

кэ зэрээтекырэр нэрыльэгъу.

Іэнэ шыгъэр зэрагъэпсыгъэр, лы щыгъэр, моржхэм япсэукэ, фэшьхъаф сурэтхэр гэшшэгъоных. Хъэхэр жэм къэшагъэхэу цыфхэр кымафэм зэрэзекохэрэр, хым тет шаклохэм якуп, шыхъэхэр зилхэм ямэфкI, нэмькхэм сурэтхэри лъэгъупхъэх. Чукоткэ ицыфхэм ясурэтхэр къэбгэгүшшэхэе пшоигью уяллыг. Хульфыгъэхэм, бзыльфыгъэхэм, нэнжь плашъэхэм ясурэтхэр уахьтэм иджэрлэджэхых.

Пшэшье ныжъыкIу жыбьэм хэйтэм ышльхыац нэгур тээку егъэбыльыми, дахэу къэльягьо. Сурэтхым уахьтэр, чыпIэр, лъэпк шэн-хабзэхэр къыдилтытэхээ сурэтхэм тамэ фишигь.

Мэкьюогъум и 26-м нэс Чукоткэ ехылIэгъэ къэгъэльэгъоныр музейм щыкIощт. Искуствэр зышыгъэшшэгъонхэр зэхэшаклохэм рагъэблагъэх. Мыеекъуапэ иадминистрации культурэмкэ и Гээлоришланэ ипащэу Цэй Розэ, адыгэ шуашхэр, тхылхэхэр зышыгъэрэ сурэтыш-модельер цэрылоу Стлашын Юрэ, шэнэгъэлэжэу Мамый Русслан, культурэм иофшыиу Хъокло Ларисэ, театроведэу Шхьаплъэкъо Къесэй, нэмькхэм кызызэретауагъэу, Чукоткэ шьольыр гэшшэгъон, ипсэукэ уепллыээ уишэнгъэхэохгъац.

ТекIоныгъэм фэгъэхыгъ

ШIЭЖЫМ ТЫФЭШЬЫПКЬ

Советскэ лъэпкъымрэ аш и Уэшыгъэ КluачIэхэмрэ Хэгъэгу зэошхом ТекIоныгъэр кызызэрэшьдахыгъэр гъашIэм хэкIокIэштэп.

Адыгэ Республиком и Къэралыгьо филармоние изэххээлээ цыкык «ШIЭЖЫМ ТЫФЭШЬЫПКЬ» зыфиорэ пчыхъэзэхахъэр щыкIуагъ. ЗэлукIэгъур зезыщэгъэ лектор-искусствоведэу Татьяна Резниченкэр Хэгъэгу зэошхом ильэхъан тидзэкIолIхэм заом ыкыб щылакэм лъыхъужынгъэу зэрахьагъэм кытегуущыIагъ.

Заом хэгъэгум щыпсэурэ лъэпкъхэр нахь пытэу зэккуигъэуцаагъях, пыйхэр зэхакутагъэх. ДзэкIолIхэм ягушхъэ кluачIэ къэзийтэштигъэхэм ашыщгъэх искуствэм ицыфхэр. Концертхэр зэхажэштигъэх, дзэкIолIхэм гүшүIэ фабхэр афалоштыгъэх. Орэдыр дзэкIолIхэм ягъусэу ТекIоныгъэм фэбанэштыгъ.

Филармониөм щыкIогъэ зэхахъэм Адыгэ Республиком инароднэ артисткэу Нэгъой Маринэ, дунэе фестивальхэм ялауреатхэрэу Сергей Трутневым, Туцожь Бэлэ орэдхэр кыщауагъэх. Дунэе фестивалым Гран-прир кыщыдээхыгъэ Набэкъо Бэлэ фортипианэмкэ къадежууѓ, дунэе фестивалым илауреатэу

Сергей Пособиловым флейтэмкэ произведенияхэр кыригъэуагъэх.

ЗэльшIэрэ произведенияхэр «Горячий снег», «Мгновения», «Смуглянка», «Катюша», «Андырхье Хъусен» зыфиохэрэр артистхэм ярепертуар хэтых. А. Пахмутовам, М. Таривердиевым, А. Новиковым, нэмькхэм аусыгъэхэр артистхэм гур зыфащэу кылауагъэх, запым чэсхэр адежууѓ.

Заор зыщиkорэ чыпIэхэм концертхэр кыщызитыштыгъэхэ

артистхэр, искуствэм ицыфхэр зэращымыгъупшэхэрэр пчыхъэзэхахъэм кыщауагъ.

Адыгэ имомпозитор цэрылоу Тхьабысым Умарэ Хэгъэгу зэошхом лъыхъужынгъэ щызэрихъагъ, пынинэр ыыгъэу заом тьобгэ кыщыкIуагъ. Ядэжь кызэгъэзэжым искуствэм щызэлъашагъ.

— Заом лъыхъужынгъэ щызэрихъагъэхэу, ТекIоныгъэр кыдээзыхъэхэм щысэ аттэхэ, шыхъаш афэтэшы, — кыуагъ Татьяна Резниченкэм.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Лъэпкъ театрэр

Театрэр зикласэхэм апай

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэм жъоныгъуакъэм щыкъошт къэгъэлъэгъонхэм шъуащытэгъэгъуазэ.

«Шыу мафэр» агу рехьы

Жъоныгъуакъэм и 19-м «Шыу маф» зыфиорэм искуствэр зышогъашэгъонхэр епплынхэ альэкъошт. Урысыем итхаклохэм я Союз хэтэу Дэрбэ Тимур ытхигъэм тэхьгэ спектаклэр Адыгэ Республикэм искуствсэхэмкэ изаслуженэ йофышшоху, режиссерэу Емкүж Анзор ыгъеуцугь.

Къэгъэлъэгъоныр адыгэмэ ятарихь, мамыр щылакъэм игъэптиэн, нэмыц пшъашьэмэрэ адыгэ клалэмэр шулъэгъу къабзэу зэдашыгъэр къызэраухумагъэм яхыллагь. Апэрэ къэгъэлъэгъонхэу Мыеекъуапэ щыкъуагъэхэм къалэм дэсхэм ямызакъо, тирайонхэм, фэшхъафхэм къарыкъыгъэхэр ягуалеу ялтыгъэх.

Студентхэм якъэгъэлъэгъонэу «Антигона»

Театрэм институтэу Б. Щукиным ыцэ зыхыэу Москва дэтым истудентхэу Адыгэ Республикэм щыщхэм «Антигона» зыфиорэ спектаклэр жъоныгъуакъэм и 22-м ыкы и 23-м Лъэпкъ театрэм къыщаагъэлъэгъошт.

Я 4-ре курсым щеджэхэрэ спектаклэм

хэлажьэх. Художественнэ пащэр В. А. Сахин. Режиссер-кълээгъаджэр Р. Ю. Вьюшин. Кълээгъаджэр Э. Е. Йоонас.

Цыфхэм яхбээ, мытхыгъэ хабзэр тхыгъэ хабзэм нахь агъельялпэу ижырые Грецием зэрэшалытэштигъэм, пачьыхъэм ыпхуу

пачьыхъэм ыгъеуцугъэ хабзэм зэрэшымынхэрэ, цыфхэм зэфагъэу къахафэрэм цыхъэ зэрэфишишырэм афгъэхыгъэ спектаклэр апэрэу Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэм щыкъошт.

Дзюдо

Джэрзыр къыхьыгъ

Хабаровскэ дзюдомкэ дунэе зэлукъэгъухэу щыкъуагъэхэм бэнэкъуи 140-рэ щизэнэкъоху.

Урысыем, Белоруссием яхэшылыкъыгъэ аперэ командэхэр, Урысые Федерацием ишъольыр 24-мэ къарыкъыгъэхэр Хабаровскэ щизэлукъагъэх. Урысыем дэудо бэнакъэм щыфэгъэсэгъэнхэм къешакло фэхъуугъэ Василий Ощепковым фэгъэхыгъэ зэнэкъоху.

Янэрэу Хабаровскэ щизэхашагь. Урысыем, Хабаровскэ краим, Къокыпэ Чыжъэм дзюдомкэ яфедерациехэр дунэе зэлукъэгъум къэшакло фэхъуугъэх. Адыгэ Республикэм ихэшьыпкыгъэ командэ хэт бэнаклохэм яэлээсэнхэгъэ зэнэкъохуум къы

щагъэлъэгъуагь. Пшыжъхаблэ испорт унагьо щапуугъэ Ордэн Заур, кг 81-рэ, ящнэрэ чыпилэр къидихыгь. Приморскэ краим, Ставрополь краим, Санкт-Петербург ябэнаклохэм наарт шъаор аткъуагь, джэрэз медалыр къыфагъэшьошагь.

Адыгэ Республикэм изаслуженэ тренерэу Беданыкъо Рэмзэн Ордэн Заур ипащ.

Цыкыл Рэмзэн, кг 60, я 5-рэ чыпилэр къидихыгь, Къуийж Бислан, кг 73-рэ, я 7-рэ чыпилэр къыфагъэшьошагь.

Сурэтым итыр: Ордэн Заур.

Тхэквондо

Хагъэунэфыкъырэ чыпилиш

Рязань икремлэ и Кубок къыдэхыгъэнэм фэгъэхыгъэ зэнэкъоху тхэквондомкэ зэхащагъэм Адыгэ Республикэм ибэнаклохэр хэлэжьагъэх.

— Урысыем ибэнэкло 400-м нахыбэ Рязань щизэлукъагь, — къитиуапэ Адыгэ Рес-

публиком испорт еджаплэу N 2-м ипащуу, Урысыем, Адыгэим язаслуженэ тренэрэу Хьот Юнис. — Тиньжыкъэхэм тхэквондомкэ хагъэунэфыкъырэ чыпли 3 къыдахыгь.

Хъаш Адам ятлонэрэ чыпилэр къыфагъэшьошагь. Кристина Левичевамэр Владислав Власовымэр ящнэрэ чыпилэр къыдахыгъэх. Тренерхэу Олег Тыщенкэм, Василий Есиним тибэнаклохэр агъасэх.

Хэгъэгум и Кубок

Урысыем и Кубок къыдэхыгъэнэмкэ жъоныгъуакъэм и

20-м Владивосток тхэквондомкэ зэлукъэгъухэр щизэхашэх.

Адыгэ Республикэм испорт еджаплэу N 2-м щизызыгъасэхэрэ Даур Къадырбэч, Кристина Дюбинар, Эрик Огиенкэр, Сергей Лупетэ зэнэкъохуум хэлэжьэнхэу загъэхъазыры.

Къатхэхэрэм яшюшлэе редакцием иепллыкъэхэмэрэ зэтемыфэнхэ альэкъошт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэр
ыкы къыдэзыгъэкъырэ:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Йоффхэмкэ, Іэкъыб къэралхэм ашып-псэурэ тильэпкъэгъухэм адьярэ зэпхынгъэхэмкэ ыкы къэбар жуутъэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр: 385000, къ. Мыеекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырэ А4-кэ заджэхэрэ тхьапхэу зипчыагъэкэ 5-м ѡмыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтэу, шрифтыр 12-м нахь цыкынзуу Ѣытээхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэжигъэкъожых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхъятыгъэр:
Урысы Федерацаем хэутын Йоффхэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкы зэлтэй-Іэсикъэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэ гээлорышлэл, зэраушыхъятыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутыгъэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыеекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкъэмкын
пчыагъэр
4471
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 911

Хэутынм узшыгъэхэнэу Ѣыт уаххтэр Сыхыатыр 18.00

Зышыгъэхэнэу Ѣаххтэр Сыхыатыр 18.00

Редактор
шъхьаэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьаэр
игуадзэр
Мэшчиэкъо С. А.

Пшыэдэгъыж зыгъэхъазыры секретарыр

Тхъаркъохъо
А. Н.